

Pragmatické aspekty – interkultúrne usmernenia

Z pohľadu interkulturality text predkladá niekoľko perspektív. Hneď prvou je osoba Ježiša. Ježiš je terapeutickým Mesiášom, Synom Dávida a Služobníkom Pána.^{xlii} Takto ho predstavuje modelový autor. Ježiš napĺňa starozákonné proroctvá. Od proroka, ktorého predpovedá aj Mojžiš (Dt 18, 15–18), sa očakávalo uskutočnenie eschatologického „obdobia zázrakov“. Mt 11,5 cituje Iz 35, 4–6 ako odpoveď na otázku Jána Krstiteľa. Dosvedčuje tak naplnenie tohto proroctva práve v osobe Ježiša. Ďalej pre Izaiáša je Ebed Jahve poslaný k národom! Prorok predpokladá univerzálnosť spásy, t.j. otvorenosť ako opak segregácie či pasívneho prijímania druhého, iného, alebo nebudaj antagonizmus!!!

Matúšove príbehy o zázračnom uzdravení sú mnohorozmerné a teologicky veľmi bohaté.^{xliii} Svedčia nielen o Ježišovej identite, ale sú aj skúsenosťami spásy. To má prirodzene – ako vždy v Starom zákone – svoj sociálny rozmer.^{xliiv} Malomocný (8, 2–4) je znovu začlenený do komunity, z ktorej ho vyhnali. Rovnako posadnutí diablom z Gadarského kraja (8, 28–34), ochrnutý (9, 1–8), žena s krvotokom (9, 20–22), dvaja slepí (9, 27–31) i nemý (9, 32–34).

Zaujímavosťou je typ osôb, ktoré sú uzdravené v tejto časti. Všetky pochádzajú z periferie židovskej spoločnosti alebo bez spoločenského postavenia, či moci: malomocný, sluha stotníka, Petrova svokra, dvaja posadnutí, paralyzovaný, anonymná *nečistá* žena a anonymné dieťa, dvaja slepci a posadnutý. Zdá sa – a na tom sa zhoduje väčšina autorov – že zázraky sú redakčne upravené tak, aby reflektovali prorocké slovo v Mt 11, 4-6 ⁴ *Ježiš im odpovedal: "Chod'te a oznámte Jánovi, čo počujete a čo vidíte: ⁵ Slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa hlása evanjelium. ⁶ A blahoslavený je, kto sa na mne nepohorší."* Porov. Iz 26,19; 29,18nn;35,5nn; 61,1nn.

Všetci sú znovu začlenení do plného spoločenstva s ostatnými a skrze toto spoločenstvo aj s Bohom.^{xliiv} Nie sú to teda len znamenia, ktoré poukazujú na príchod – blízkosť Kráľovstva, ale skrze ne sa Kráľovstvo sprítomňuje v živote týchto ľudí. Osobne prijímajú Kráľovstvo.^{xlivi} Všetko, čo Ježiš robí, je dokonalým obrazom Služobníka Pána z Izaiášovho proroctva. Stáva sa blízkym predovšetkým pre najbiednejších, pre tých najvzdialenejších od epicentra spoločenského života a prestíže.

Okrem toho kapitoly o zázrakoch (Mt 8–9) poskytujú model nasledovania.^{xlvii} Toto je druhý aspekt interkulturality. Mt 5-9 v rámci celého príbehu pripravuje modelového čitateľa na Mt 10, kde Ježiš pošle svojich učeníkov, aby ohlasovali a konali podľa Ježišovho vzoru. Paralely medzi Ježišovými slovami a skutkami a tým, čo hlásajú a robia učeníci, potvrdzujú ilokučnú silu spomínaných kapitol. Ježiš sa teda stáva *modelom par excellence*. Modelový čitateľ chápe, že sa musí naučiť nielen Ježišove slová, ale osvojiť si aj jeho činy. „Ako žiak u rabína, tak aj Ježišov učeník sa učí normatívnym príkazom (5–7) a normatívnym príkladom (8–9).“^{xlviii}

Keď implicitný čitateľ prichádza k našej perikope (Mt 8, 5–13), vidí, že Ježiš neodmieta prosbu pohanského stotníka a v dôsledku toho chápe, že spása je otvorená pre všetkých – ako to už bolo naznačené v prvých kapitolách evanjelia. Ježišov inkluzívny postoj si musí osvojiť aj učeník. Aj učeník musí mať inkluzívne chápanie: otvorenosť, ochota nadväzovať pozitívny vzťah, prekročiť pomyselné hranice bez straty vlastnej identity.

Ježiša udivuje stotníkova viera a keď sa obráti k svojim nasledovníkom, potvrdí, že mnohí s tou istou vierou prídu od Východu a Západu – nevyklučujúc židov – ale synovia Kráľovstva, tí, ktorí nemajú tú istú vieru, budú vyhodení. Výrok môžeme najlepšie charakterizovať ako prorockú hrozbu, slovo, ktoré hovorí o zatratení, ale nie ako o istom zatratení, ale ako o možnosti. Preto smeruje k pokániu.^{xlix} Prirodzený pôvod od Abraháma, teda pokrvná väzba na vyvolený národ, nestačí.

Tento príbeh je tiež paradigmou pre správanie učeníkov a paradigmou pre postoj nádeje: privádzať s dôverou k Ježišovi tých, ktorí trpia a prosiť za ich potreby. Stotník neprosí za seba. Prosí za niekoho iného! Súcíti s utrpením svojho sluhu a privádza ho k Ježišovi, akoby jeho samého sužovala bolesť. Teda stotník sa ponízuje, pretože on človek s veľkou autoritou a vyšším sociálnym postavením prosí za niekoho, kto je na okraji spoločnosti. Odmena je istá. Viera získa to, čo hľadá. Napokon, nemali by sme prehliadnuť, že stotníkova viera má dva základné rozmery. Prináša uzdravenie (*tu a teraz*) a spôsobuje, že človek vstupuje do Kráľovstva (*potom*, eschatológia).

Je zaujímavé porovnať podmienky pre vstup alebo členstvo v zmluvnej komunite v Kumráne s Ježišovými požiadavkami. V obidvoch prípadoch centrom je Zákon – ktorý vyjadruje Božiu

vôľu – a jeho správny výklad. Technický termín *naplniť, priviesť k naplneniu* alebo *ohlasovať v plnosti* označuje problém, ktorý rieši aj Ježiš v Mt 5-7. V kumránskej komunite je to Učiteľ Spravodlivosti, kto vlastní kľúč k správne mu výkladu. *Byť spasený = vstúpiť do komunity* je podmienené prijatím výkladu Učiteľa a jeho realizáciou v komunite vyvolených. Komunita zdôrazňuje dôležitosť rituálnej čistoty a z teologického pohľadu je separatistickou, teda exkluzívnou skupinou. Ľudia sú vskutku už predurčení (1 QS 4).¹

Okrem toho „žiaden šialenec alebo námesačník alebo hlupák alebo blázon, žiaden slepec alebo mrzák alebo ochrnutý alebo hluchý človek a žiadne dieťa nevstúpi do komunity, lebo anjeli svätosti sú s nimi (s členmi komunity)“ (DD 16). Medzi požiadavkami je tiež podriadenie sa kultovým, ako aj etickým povinnostiam: zachovávanie Bohom určených časov (1 QS 3), vyhýbať sa tomu, aby jedli a pili s nečlenmi (1 QS 5), jesť jedlo len v rámci komunity (1 QS 6). V eschatone sa chrám obnoví (11 Q Temple 8. 21. 29), a kňazi budú mať dôležitú úlohu spolu s Levitmi (56. 57. 58). Pohaniam z krajiny budú vyhubení (62).

Obe skupiny spájajú niektoré perspektívy. Jednou z nich je ústredné postavenie *Interpreta Zákona*. V našom prípade je to Ježiš. Na druhej strane komunita, do ktorej pozýva Ježiš, je založená na etickej spravodlivosti (Mt 5–7) a je otvorená pre každého, predovšetkým pre chudobných a ľudí na okraji spoločnosti (Mt 5 – Blahoslavenstvá; Mt 8–9). Dokonca vstúpiť môžu aj pohania (Mt 8, 5–13) a viera hrá dôležitú úlohu so všetkými svojimi aspektmi (ako sme to videli v predchádzajúcej časti). Ježišovo chápanie spásy zdôrazňuje *všetko objímajúcu Božiu lásku*. Dôkazom toho je uzdravenie pohana a ľudí na okraji židovskej spoločnosti. Celý tento princíp sa vracia v podobenstve o *Kráľovi a oddelovaní capov a ovečiek* alebo ako to poznáme o *Poslednom súde* (Mt 25,31 – 46).